C/2025/103

2025.1.10.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

További észrevételek az euroövezet gazdaságpolitikájával kapcsolatban (2024)

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2025/103)

Előadó: **Petru Sorin DANDEA**

Közgyűlési határozat:	2024.3.21.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés
Illetékes szakbizottság:	Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.10.11.
Elfogadás a plenáris ülésen:	2024.10.23.
Plenáris ülésszak száma:	591.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	246/1/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB döntő fontosságúnak tartja, hogy a valódi felzárkózás, a stabilitás és a reziliencia biztosításához megerősítsék az euroövezet tagállamai közötti költségvetési koordinációt. Ez magában foglalhatja a nemzeti költségvetési politikák szorosabb összehangolását, valamint a közös költségvetési eszközök lehetőségéről folytatott megbeszéléseket. Ennek megfelelően az EGSZB úgy véli, hogy a NextGenerationEU bebizonyította, hogy mennyire fontos, és azt ajánlja, hogy a jövőbeli többéves pénzügyi keret is tartalmazzon hasonló eszközöket. Az EGSZB ezen kívül határozottan sürgeti, hogy a költségvetést mind nemzeti, mind pedig uniós szinten a fenntarthatóság felé tereljék, és teremtsenek költségvetési mozgásteret a jövőbeli sokkhatások felfogásához.

1.2. Az EGSZB kollektív fellépést szorgalmaz a pénzügyi unió kiteljesítésének miként jével kapcsolatban. Az uniós tőkepiacok kis mérete és széttagoltsága miatt a befektetők más globális piacokra, különösen az Egyesült Államok piacára térnek át. Ebben az összefüggésben az EGSZB prioritásnak tartja a tőkepiaci unió kiteljesítését. A pénzügyi piacok stabilitása és a széles körű fogyasztóvédelem azonban döntően fontos lesz.

1.3. A tagállamok között a banki szabályozásban és gyakorlatokban meglévő különbségek pénzügyi széttagoltságot okoznak, és megakadályozzák a pénzügyi források hatékony mozgósítását, különösen a fontos infrastrukturális projektek európai szintű finanszírozása esetében. Emiatt az Európai Bizottság új hivatali időszakában prioritásként kell kezelni a bankunió kiteljesítését.

1.4. Az EGSZB szerint a valódi konvergencia felgyorsítása érdekében intézkedési tervet kell kidolgozni, és a kohéziós politikának továbbra is központi helyet kell elfoglalnia a többéves pénzügyi keretben.

1.5. Az EGSZB úgy véli, hogy az EU-nak maximalizálnia kell az egységes piac által kínált versenyelőnyt. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 25 %-kal csökkentse a jelentéstételi követelményeket, mivel azok jelentik a fenntartható gazdasági növekedés egyik fő akadályát. A bürokrácia csökkentése és az adminisztratív eljárások egyszerűsítése ösztönözné az európai üzleti szektort, és hatékonyabbá és eredményesebbé tenné azt. Ez azonban nem történhet a szociális és környezetvédelmi normák, valamint a munkavállalói és fogyasztói jogok rovására.

1.6. Az euroövezet egyik legnagyobb gyengesége a hiteles döntéshozatali folyamat hiánya. Az EGSZB úgy véli, hogy a döntéshozatal terén sürgősen új megközelítésre van szükség.

1.7. A dekarbonizációs folyamat folytatódásával az EU-nak ki kell teljesítenie az egységes villamosenergia-piacot. Elengedhetetlen egy teljes mértékben összekapcsolt európai szintű hálózat létrehozása: ez az energiaárak csökkentését és az infláció elleni küzdelmet is segíti majd, továbbá támogatja az uniós vállalkozásokat versenyképességük növelésében.

1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy 2024-ben az euroövezetre vonatkozó átfogó szakpolitikai menetrendnek egyensúlyt kell teremtenie a rövid távú szükségletek, például a gazdasági helyreállítás, valamint az olyan hosszú távú prioritások között, mint a beruházások, a fenntarthatóság, az innováció és a társadalmi befogadás.

2. **A vélemény háttere**

2.1. A rendkívül nehéz globális környezet ellenére, amikor az Unió határainál két katonai konfliktus dúl, és fokozódnak a geopolitikai feszültségek, az uniós gazdaság különös rezilienciát mutatott, és 2024 első negyedévében még a fellendülés jeleit is mutatta.

2.2. Az Európai Bizottság által nemrégiben bemutatott tavaszi gazdasági előrejelzés ([1]) szerint 2024-ben az EU vonatkozásában 1 %-os, az euroövezet vonatkozásában pedig 0,8 %-os GDP-növekedés várható, ami jelentősen elmarad a fejlett gazdaságok átlagától.

2.3. Az inflációs ráta az előrejelzés szerint 2024-ben 2,7 %, 2025-ben pedig 2,2 % lesz az EU-ban, az euroövezet esetében pedig 2024-ben 2,5 %, 2025-ben pedig 2,1 %. A maginfláció azonban 2025 közepére várhatóan eléri a célt.

2.4. 2023-ban 2 millió új álláshely jött létre az EU-ban, amivel az Unió 75,5 %-os foglalkoztatási rekordot ért el, miközben a munkanélküliség rekord alacsony szinten, 6 %-on maradt. A munkanélküliség tekintetében azonban jelentős különbségek vannak az uniós tagállamok között. Annak ellenére, hogy a reálbérek 2023-ban 5,6 %-kal emelkedtek, a 2021. évi szint alatt maradnak. Az európai tavaszi gazdasági előrejelzés azt mutatja, hogy a reálbérek 2025 közepe után visszatérhetnek a 2021. évi szintre.

2.5. Bár vannak jelei annak, hogy az uniós gazdaság visszatér a növekedési pályára, az elmúlt hónapokban megsokszorozódtak a globális szintű kockázatok. Úgy tűnik, hogy a globális széttagoltság jelenlegi folyamata – beleértve a globális kereskedelemet érintő protekcionista intézkedések (vámok) elfogadását – és az energiapiacok nagyfokú volatilitása jelenti a fő kihívásokat. Az Egyesült Államokban a tartós infláció késlelteti a kamatlábak csökkentését, aminek következtében az Európai Központi Bank is elhalasztja a kamatlábcsökkentést. Ez a két negatív tényező sajnos lassítani fogja a beruházások újraindítását, pedig azokra minden eddiginél nagyobb szükség van versenyképességünk és védelmi erőfeszítéseink, valamint természetesen a kettős klímasemlegességi és digitális átállás finanszírozásához. Emellett az állami források korlátozottak lesznek az éghajlatváltozással, a védelemmel, az átállási folyamattal és a hitelfelvételi költségekkel kapcsolatos megnövekedett kiadások, valamint az idősödő népességgel kapcsolatos ráfordítások miatt.

3. **Általános és részletes megjegyzések**

3.1. Az EGSZB megjegyzi, hogy a tagállamok között egyetértés alakult ki a Stabilitási és Növekedési Paktum reformjával kapcsolatban. Az új rendeletek garantálják a nagyobb nemzeti felelősségvállalást, ugyanakkor kedvezőbb szabályokat biztosítanak a költségvetési hiány kiszámításához azáltal, hogy figyelembe veszik az európai forrásokat felhasználó társfinanszírozási programokat is. Az EGSZB azonban úgy véli, hogy a költségvetési szabályokat mereven alkalmazhatják, ami érintheti a tagállamok azon képességét, hogy a gazdasági visszaesések ellensúlyozása és a beruházások ösztönzése céljából bevessék a költségvetési politikát. Még a megszorító politika egy új szakaszát sem lehet kizárni. Mivel az euroövezetnek nincs központi költségvetési hatósága, a bonyolult és nehéz geopolitikai környezetben további lépéseket kell tenni az összehangoltabb költségvetési politika felé. A felfelé irányuló konvergencia, a stabilitás és a reziliencia biztosításához elengedhetetlen az euroövezet tagállamai közötti költségvetési koordináció megerősítése. Ez magában foglalhatja a nemzeti költségvetési politikák szorosabb összehangolását, valamint a közös költségvetési eszközök lehetőségéről folytatott megbeszéléseket. Ennek megfelelően az EGSZB úgy véli, hogy a NextGenerationEU bebizonyította, hogy mennyire fontos, és azt ajánlja, hogy a jövőbeli többéves pénzügyi keret is tartalmazzon hasonló eszközöket. Az EGSZB a költségvetési konszolidáció olyan kiegyensúlyozott formáját szeretné látni, amely biztosítja, hogy ne a legkiszolgáltatottabbakra, illetve az alacsony és közepes jövedelműekre háruljon a terhek nagyobbik része. Az oktatásra, a szociális biztonságra és az egészségügyre fordított kiadások csökkentése emberek ezrei számára komoly problémát jelent, és aláássa a versenyképességet, a gazdasági növekedést és a politikai stabilitást.

([1]) 2024. tavaszi gazdasági előrejelzés: Fokozatos bővülés nagy geopolitikai kockázatok közepette. Európai Bizottság, 2024. május 15.

3.2. A júniusi európai választások jelentőségének tudatában az EGSZB úgy véli, hogy a méltányos zöld megállapodásnak és a digitalizációnak továbbra is az Unió fő hosszú távú politikáinak kell maradniuk. Sajnálatos módon mindkét politika alulfinanszírozott, és az Európai Központi Bank becslése szerint több mint 740 milliárd EUR összegű további éves finanszírozási igény merül fel. Az uniós tőkepiacok kis mérete és széttagoltsága miatt a befektetők más globális piacokra, különösen az Egyesült Államok piacára térnek át. Ebben az összefüggésben az EGSZB prioritásnak tartja a tőkepiaci unió kiteljesítését, és megismétli az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló véleményében ([2]) megfogalmazott ajánlást. Ugyanakkor a tőkepiaci unió elmélyítése nem történhet a pénzügyi piacok stabilitásának rovására. Az EGSZB emlékeztet a „Tőkepiaci unió a polgárok és a vállalkozások számára – új cselekvési terv" címmel elfogadott véleményében ([3]) megfogalmazott javaslatokra.

3.3. Bár történt előrelépés a bankunió felé, az továbbra sem teljes még. A teljeskörűen bevezetett közös betétbiztosítási rendszer és a szilárd bankszanálási keretrendszer hiánya pénzügyi instabilitáshoz vezethet. A tagállamok között a szabályozásban és gyakorlatokban meglévő különbségek pénzügyi széttagoltságot okoznak, és megakadályozzák a pénzügyi források hatékony mozgósítását, különösen a fontos infrastrukturális projektek európai szintű finanszírozása esetében. Példa erre az, hogy minden európai rendszerszintű bank az amerikai vállalatok által kínált felhőszolgáltatást veszi igénybe, mivel annak nincs európai megfelelője. Az Európai Bizottság új hivatali időszakában prioritásként kell kezelni a bankunió kiteljesítését.

3.4. Több mint két évtizeddel az euro bevezetése után az euroövezet még mindig komoly egyenlőtlenségekkel szembesül a gazdasági teljesítmény terén a magállamok (pl. Németország, Hollandia) és a periféria (pl. Görögország, Spanyolország, Olaszország) között. Ezek az egyenlőtlenségek komoly terheket róhatnak az emberekre, feszültséget teremthetnek, és korlátozhatják az egységes monetáris politika hatékonyságát. Az EGSZB úgy véli, hogy a valós konvergencia felgyorsítása érdekében intézkedési tervet kell kidolgozni. A kohéziós politikának továbbra is központi helyet kell elfoglalnia a többéves pénzügyi keretben. Ez magában foglalhatná azt, hogy az Európai Bizottság rugalmasabb politikát folytat az összeolvadással vagy felvásárlással kapcsolatban, aminek eredményeként erősebb európai vállalatok jöhetnének létre olyan fejlesztési, kutatási és innovációs kapacitással, amely egyenrangúvá tenné őket a világ más vállalataival.

3.5. Az euroövezet számos országa kihívásokkal néz szembe, és strukturális reformokra van szükség annak érdekében, hogy társadalmi és környezeti szempontból fenntartható módon növeljék a versenyképességet, a termelékenységet és fokozzák a beruházásokat. A nagy próbatételt jelentő globális környezetben az EU-nak maximalizálnia kell az egységes piac által kínált versenyelőnyt. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság arra irányuló kezdeményezését, hogy 25 %-kal csökkentsék a jelentéstételi követelményeket. A bürokrácia csökkentése és az adminisztratív eljárások egyszerűsítése ösztönözné az európai üzleti szektort, és hatékonyabbá és eredményesebbé tenné azt. Ez azonban nem történhet a szociális és környezetvédelmi normák, valamint a munkavállalói és fogyasztói jogok rovására.

3.6. Az euroövezet egyik legnagyobb gyengesége a hiteles döntéshozatali folyamat hiánya. A konszenzuson alapuló döntéshozatal elve miatt ez a folyamat sok esetben lassúnak és bonyolultnak bizonyult. A politikai nézeteltérések és az eltérő nemzeti érdekek aláássák az euroövezet politikáinak koherenciáját és hatékonyságát. Az EGSZB úgy véli, hogy a döntéshozatal terén sürgősen új megközelítésre van szükség. Prioritásként kell kezelni a demokratikus intézményeket, az alapvető jogokat és a civil társadalmi szervezetek döntéshozatali folyamatba való hatékonyabb bevonását.

3.7. Az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányuló szélesebb körű erőfeszítések részeként az euroövezet szakpolitikai intézkedései prioritásként kezelhetnék a fenntartható infrastruktúrába történő beruházásokat, a zöld és alacsony szén-dioxid-kibocsátású iparágaknak, valamint az összes gazdasági tevékenység – köztük a szolgáltatási, a pénzügyi és az ingatlanszektor – átállásának támogatását, továbbá a szén-dioxid-árazási mechanizmusok bevezetését. Emellett az éghajlati megfontolásoknak a monetáris politikai keretekbe történő beépítése segítene összehangolni a pénzmozgásokat és az éghajlat-politikai célkitűzéseket. A dekarbonizációs folyamat folytatódásával az EU-nak ki kell teljesítenie az egységes villamosenergia-piacot. Az egyik előfeltétel egy teljes mértékben összekapcsolt európai szintű hálózat létrehozása.

([2]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Ajánlás tanácsi ajánlásra az euróövezet gazdaságpolitikájáról (COM(2023) 903 final) (HL C, C/2024/2104, 2024.3.26., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2104/oj).

([3]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Tőkepiaci unió a polgárok és a vállalkozások számára – új cselekvési terv [COM(2020) 590 final] (HL C 155., 2021.4.30., 20. o.).

3.8. A bonyolult és kihívásokkal teli geopolitikai környezetben az euroövezetnek aktívan részt kell vennie a globális együttműködésben és diplomáciában. Ez magában foglalja a multilateralizmus támogatását, a szabad és tisztességes kereskedelem előmozdítását, valamint az olyan sürgető kihívások kezelésére irányuló globális erőfeszítésekhez nyújtott hozzájárulást, mint a népegészségügy, az éghajlatváltozás és a biztonsági fenyegetések.

3.9. 2024-ben az euroövezetre vonatkozó átfogó szakpolitikai menetrendnek egyensúlyt kell teremtenie a rövid távú szükségletek, például a gazdasági helyreállítás, valamint az olyan hosszú távú prioritások között, mint a fenntarthatóság, a beruházások, a termelékenység, a versenyképesség, a pénzügyi stabilitás, az innováció és a társadalmi befogadás. Az euroövezet tagállamai közötti együttműködés, valamint a hatékony nemzeti és európai szintű irányítási mechanizmusok elengedhetetlenek lesznek e politikák sikeres végrehajtásához.

Kelt Brüsszelben, 2024. október 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE